

Tujka

Maja
Razboršek

IZPOVED papir je pribežališče
včasih nad njegovo brezbrizno gladino
zgolj molčim

papir je ogledalo
v katerem se prepoznam šele
ko nanj narišem trpki obraz

papir je vodnjak
ob katerega suho dno
je treščila moja podoba

podoba žalostne hčerke
žalostnih staršev

HOJA molče ti sledim
PO ZRCALU po srebrni poti

kot da prepolavljam kos kruha
si s teboj razdelim samoto

ZAKRKNJENA ŽRTEV nikoli ne odpustim svojim rabljem
saj so še predobro vedeli kaj delajo

maščujem se jim s trdoživostjo
tako da so opeharjeni za zadoščenje:
preživela sem

KAZNOVANA kaznovana sem z mladim obrazom
in prastaro dušo
obsojena na nenehno pisanje
hrepenenje
in na ljubezen
ki je prevelika zame

nobenega upanja ne pestujem
mrtvorojence pokopavam
v sivo prst ob svoji poti
in nadaljujem to usojeno potovanje
ki si ga ne upam imenovati beg

TUJKA tujka – se spogledujete – tujka
od kod je prišla? in zakaj?
kaj hoče? zakaj ničesar ne spoštuje?

tujka – si pošepetavate – tujka
zakaj o vsem govori kot da ji besede puščajo
grenko naplavino v ustih?
zakaj pravi da ji ni do juter
in da ves dan koprni po večeru?
zakaj piše tako čudne pesmi?
zakaj se oklepa roke svojega ljubega
s tolikšno krčevitostjo?

samo zato je med nas prišla nepozvana
ta tujka ta starikavi zagrenjeni otrok
da bi nas zbegala
da bi ne znali odgovoriti kakšna je

IZ TUJKINIH ZAPISKOV vlak je obstal na znani postaji
skočila sem z njega v grobi pesek
mnogo let se je nanizalo od takrat

Kras
ki me je tedaj uročil
me je med tem s sunki burje iztreznil
upognila sem se
toda zlomila ne

nekateri so nenehno ponavljali
da odhajam
kot bi prepobožni žebrali molitev
toliko časa
da bi se slednjič uresničila

toda jaz sem ostala
in naposled so se sprijaznili z mano
kot s slabo vestjo

IZ TUJKINE SKICIRKE rišem se po spominu
takšno
kakršna sem bila takrat
ko sem prišla živeti na Kras
pa obupam
pa skicirko odložim
ne znam se narisati
niti tolikanj upajoče
niti tolikanj hlepeče po samoti
niti tolikanj ranjene z vsem
pred čimer sem bežala
pa se ni nikdar v resnici zgodilo
ko ponovno sežem po skicirki
ko znova z ogljem iščem obraz
ki sem ga domala pozabila
se končno prepoznam:
trmoglavka

RAZBITO imela sem ogledalo
 OGLEDALO na njegovi gladini
 so bile moje oči
 še temnejše in še bolj žalostne
 kot so v resnici

v njem sem se ogledovala
 vsako jutro
 zato sem preživela
 toliko žalostnih dni

od dne
 ko sem ga hote razbila
 se ogledujem
 le še v tvojih očeh

Janko
 Kos

Slovenska literatura po modernizmu

VI

Primerjava ene od Bartolovih predvojnih novel s tematsko podobnim Kafkovim oziroma Borgesovim besedilom je bila namenjena predvsem vprašanju, ali je Bartola res že mogoče prišteti med postmoderniste. Rezultat je bil očitno negativen. Pač pa je ta primerjava nehote opozorila na nepojasnjene sestavine, skrite v pojmu postmodernizma pod vsem tistim, kar se zdi zanj formalno-stilno značilno. Te sestavine predstavljajo njegovo duhovnozgodovinsko podlago, se pravi tisto, kar je za postmodernizem dosti bolj odločilno kot zgolj ta ali ona formalna, stilna, že kar tehnična posebnost, ki jo največkrat razumemo kot »vračanje« k preteklim literarnim smerem, zvrstem, stilom in formam s pomočjo t. i. simuliranja, imitiranja, palimpsestnega postopka, citiranja ali intertekstualnosti.¹ Takšne značilnosti so sicer za postmodernizem mnogokrat reprezentativne, čeprav ni mogoče s popolno gotovostjo trditi, da so zares nujne; brez dvoma so pa šele drugotne, izvedene iz duhovnozgodovinskega temelja, kjer se odloča o tem, kako postmodernisti razumejo transcendenco, imanenco, resničnost, resnico, vlogo subjekta in s tem celoto metafizičnih vprašanj, ki ležijo v temelju sleherne umetnostne smeri, ki je zares pomembna, v svojem času odločilna in morda že kar epohalna.

Iz tistega, kar je bilo mogoče reči o duhovnozgodovinskem, pravzaprav

¹ Na tej ravni se dá različne pojme, ki so jih v zvezi s postmodernizmom na Slovenskem uporabljali T. Kermauner, podpisani, T. Hribar in M. Juvan, uporabljati kot sinonime s podobno vsebino.